

надбання у зв'язку з закінченням строку чинності виключного права інтелектуальної власності або з його достроковим припиненням. Проте законодавство України після завершення строку чинності виключних прав не повертається до об'єктів правової охорони, як це робить Міжнародна конвенція з охорони нових сортів рослин у пп. «b» п. 1 і п. ст. 20, що повертається до вказаних прав у аспекті заборони подальшого використання назви сорту, щодо якого раніше було здійснено правову охорону. При співпраці з іншими країнами дана суперечливість теж стане проблемним аспектом при захисті прав інтелектуальної власності на сорти рослин.

Резюмуючи вищенаведене, можна дійти до висновку, що на сьогоднішньому етапі законодавство України у сфері охорони прав на сорти рослин потребує удосконалення та адаптації відповідно до європейського законодавства, узгодження національних норм із нормами законодавства ЄС, ліквідації колізій та розбіжностей між ними. Створення нових сортів рослин є досить громіздким та складним процесом, проте через недосконале законодавство, яке здійснює регулювання права власності на сорти рослин українські селекціонери не можуть повною мірою реалізувати потенціал, що в свою чергу створює перешкоди для інтеграції України в європейську маркетингову мережу. Вказані проблеми мають враховуватись при встановленні подальших векторів адаптації законодавства України до стандартів ЄС.

УДК 347.771:631.526(091)

Марченко Т. М.*, **Українець С. Л.**

*Український інститут експертизи сортів рослин,
вул. Генерала Родимцева, 15, м. Київ, 03041, Україна
e-mail: doremefa@i.ua

СОРТ РОСЛИН ЯК ОБ'ЄКТ ІНТЕЛЕКТУАЛЬНОЇ ВЛАСНОСТІ: ІСТОРИЧНІ АСПЕКТИ

Звернувшись до історичних джерел, можна прослідкувати основні, визначальні етапи створення системи вітчизняного сортови-пробування, коли Всеукраїнським товариством насінництва 1923 року було започатковано спеціальну сортомережу.

Пізніше (1927-1930 рр.) програму сортовипробування значно розширили залучивши головні польові та городні культури. Тоді було вперше розроблено спільну методику проведення досліджень сортів, виділено основні ознаки, за якими проводилось випробування, обрано сортимент досліджуваних сортів відповідно до місцевих ґрунто-кліматичних умов.

Початок 30-х років ознаменувався створенням Всеукраїнської

академії сільськогосподарських наук.

У 1941 р. нові сорти рослин були віднесені до об'єктів творчості, що охороняються нормами винахідницького права. Положення про винаходи і технічні вдосконалення, затверджене постановою РНК СРСР від 5 березня 1941 р., вказувало, що на насіння нових сортів селекціонерам і селекційним станціям видаються авторські свідоцтва, аналогічні авторським свідоцтвам на винаходи.

У колишньому СРСР усі нові сорти, гібриди, лінії сільськогосподарських культур та інших вирощуваних рослин, до їхнього використання в сільськогосподарському виробництві повинні були пройти обов'язкові державні випробування.

Сорти, схвалені в результаті цих випробувань і районовані, використовували у виробництві в певних ґрунтово-кліматичних зонах країни. З цією метою постановою Ради Міністрів Української РСР було затверджено Положення «Про державне випробування і районування сортів сільськогосподарських культур» від 3 червня 1981 р. № 305.

Уперше в Україні Закон «Про охорону прав на сорти рослин» був прийнятий 24 квітня 1993 р. Відповідно до вимог статей закону правова охорона селекційних досягнень регулює майнові і особисті немайнові відносини, що виникають у зв'язку з набуттям, здійсненням та захистом прав на сорти рослин та іншими нормативно-правовими актами.

Проте Закон діяв недостатньо ефективно, тому що селекціонери не бачили реальної вигоди від патенту, оскільки не було можливості контролювати ринок насіння і впливати на поширення посівного матеріалу свого сорту законним шляхом. Такий стан привів до перегляду законодавства України у сфері охорони прав на сорти рослин.

В основу діючого Закону закладено положення Міжнародної конвенції з охорони нових сортів рослин у редакції 1991 року і Директиви Ради ЄС № 2100, якими регламентується режим охорони нових сортів рослин в Європейському Союзі.

На сьогоднішній день рівень законодавчої та інституційної підтримки формування та розвитку інтелектуальної власності знаходиться начебто на достатньому рівні. До основних чинників недостатньої правової охорони слід віднести незаконне використання інтелектуальної продукції і, як наслідок, прояви недобросовісної конкуренції.

В Україні відбуваються масові порушення прав інтелектуальної власності, а рівень розвитку інноваційної діяльності у сільському господарстві є досить низьким, дається в знаки нестача кваліфікованих фахівців з питань захисту прав інтелектуальної власності які б мали достатній практичний досвід. Сучасна ситуація в Україні вимагає пошуку нових підходів реформування та вдосконалення існуючого середовища розвитку інтелектуальної власності. Пріоритетним шляхом вирішення даної ситуації є вдосконалення законодавчої та нормативно-правової бази, що регламентує діяльність даної сфери економіки.

Вирішення проблем, що існують на даний момент у середовищі

інтелектуальної власності сформує потужніший потенціал для розвитку інтелектуального капіталу та нової економічно ефективної системи господарювання в Україні.

Реформування законодавства України триває і це дає можливість сподіватися, що існуючі прогалини в системі нормативної охорони прав інтелектуальної власності та їхнього практичного захисту можна ефективно подолати.

УДК 347.77:631.526(477)

Мирон О. М.

*Український інститут експертизи сортів рослин,
вул. Генерала Родимцева, 15, м. Київ, 03041, Україна
e-mail: myronuipve@gmail.com*

ПРОБЛЕМНІ ПИТАННЯ ОФІЦІЙНОГО ПЕРЕКЛАДУ МІЖНАРОДНИХ ДОГОВОРІВ

Відповідно до ст. 9 Конституції України, Угода про асоціацію між Україною та Європейським Союзом (далі – Угода, ЄС) та інші міжнародні договори, згода на обов'язковість яких надана Верховною Радою України, є частиною національного законодавства України.

Якщо міжнародним договором України, який набрав чинності в установленому порядку, встановлено інші правила, ніж ті, що передбачені у відповідному акті законодавства України, то застосовуються правила міжнародного договору (ч. 2 ст. 19 Закону України «Про міжнародні договори України»).

З цих положень випливає висновок, що положення Угоди та міжнародних договорів, зокрема у сфері права інтелектуальної власності (охорони прав на сорти рослин), як частина національного законодавства застосовуються в такому ж порядку, який передбачено для норм національного законодавства.

Відповідно до п. 14 постанови Пленуму Вищого спеціалізованого суду України з розгляду цивільних і кримінальних справ від 19.12.2014 року № 13 «Про застосування судами міжнародних договорів України при здійсненні правосуддя» суди при здійсненні правосуддя можуть застосовувати норми міжнародних договорів безпосередньо як частину законодавства України, якщо вжиття відповідних заходів належить до компетенції суду або якщо вони сформульовані в міжнародному договорі як норми прямої дії.

Багатьма правниками звертається увага на труднощі у застосуванні Угоди через істотну змістовну невідповідність офіційного перекладу тексту Угоди автентичному тексту англійською мовою.

Правильність і точність перекладу текстів міжнародних догово-